

LATET INGESTVS SIMON DIRECTOR IN VRNA. Ime gosp. Šimna, ki je umerl 1765, pa je še v dobrem spominu med starimi ljudmi. Tudi tega, kdaj se je samostan ustanovil in zopet opustil, nisem mogel zvedeti; gosp. fajmošter J. Čemažar so mi na moje vprašanje sporočili, da tudi o tem ne morejo vkljub skerbnega preiskanja po zapisnikih nič natančnega najti. — Dandanašnje je to poslopje gosp. fajmoštru v stanovanje in tudi za prenočišče romarjem vravnano in še dosti dovolj v redu. — Poslednje poslopja so mežnarija, kjer se tudi romarjem po domače s potrebno hrano postreže, in pa nekatere lesene kočice za kramarije. Vode verh griča razun kapnice ni; za pijačo se nosi toraj od bistrega studenca, ki izvira ob stezi, ki derži od Krajna. Ob sabotih in družih shodih jo prinašajo ženske v škafih do cerkve in jo za kako malenkost romarjem prodajajo.

Steze deržijo tri na goro, od Krajna, Selc in Besnice.

Tako sem popisal po večem vse, kar mi je o ti božji poti znanega; morebiti bi vedel kateri drugi še kaj povedati, ker več oči več vidi. Dobro pa je, da se domovina popisuje in spozná, vendar zvonajni ljudje vedó, kaj se vse pri nas nahaja in vidi.

Da poslednjič naslovu sostavka zadostim, upam da častitim bravcem „Novíc“ ne bom nadležen, če k sklepu teh verstic še popišem svojo letošnjo pot na goro sv. Jošta; saj nekteri radi berejo potopisne čertice.

Na sv. Jakopa popoldan se podam v veseli družbi prijatlov od doma. Med kratkočasnimi pogovori smo jo mahali urno od Železnikov memo Selc in potem na levo skoz stransko bukovško dolinico, ki veže selško doline z unkrajnim sorškim poljem, šmarsko in krajnsko okolico. Unkraj Bukovšice se prične hrib in pelje precej sterma steza proti Koravdetu. Svet je tū zlo zapert in gotovo noben ptuj popotnik ne pričakuje tū tega, kar čez malo vidi. Ko se namreč na verh dospě in se okoli nekega grička steza okrene, se na enkrat posveti vès lepi razgled na doljno stran, ki sem ga v začetku popisal in kjer slednji popotnik o tako urni spremembi razgleda občudevanja stermi. Vprek hriba pelje zdaj prav lep zložen kolovoz; tam pri studencu se pa zopet steza loči od kolovoza, in ko se okrenemo okoli družega grička, se cerkev sv. Jošta kaj ljubezniyo posveti na še precej visokem okroglem homcu. Ravno je mogočno priterkovanje delopusta donelo sem po dolinah, ko smo dospeli na ta kraj. Zdaj pelje steza skozi neko sedlo proti levi, kjer se na uni strani polagoma odpre razgled proti zgornji gorenski strani. V pičli uri še le smo dospeli na goro, ker pot se še precej deleč vleče prot verhu sem in tje. Dospevši na goro smo se podali po stari slovenski navadi nar poprej nekoliko v cerkev, potem pak smo pregledovali lepo okolico na vse strani, tako da nam je skoraj še časa primanjkovalo. Po vsih stezah so se bližali romarji griču; zdaj so se vidili, zdaj jih je zopet prikrivala zelena goščava. Proti večeru nas zopet zvonovi kličejo v cerkev, ker je bila pridiga in potem večernice. Ko iz cerkve stopimo, je bila noč že razgernila svoje tamne peruti čez zemljo. — V mežnariji, ki se je kmalo z ljudmi tako napolnila, da je bilo komaj kam sestiti, se nam je postreglo z dobro večerjo — in prav kratkočasno je bilo. Ljubko zavijanje jezika raznih gorenskih krajev mi je kakor mila harmonija donelo prijetno na uho, in res od Krajna gori do Podbrezjij, Radoljce in Bleda ljudje govorijo tako ljubeznjivo in lepo, da bi jih le poslušal. — Po večerji gremo še nekoliko vèn na grič. Luna je že svetila, vreme je bilo drugač prijetno in zrak topel, in vse živo je bilo ljudi po gričku. Čez celi široki svet pa je vladal nekak svet tih mir, le daljno šumenje mogočne Save je nekoliko motilo nočno tihoto. Ko sem še pregledoval hribe v mesečnem svitu, ki so v noči imeli neko svojo vso drugo lepoto, mi vdarijo na ušesa mili pevski glasi, ki so se iz cerkve razlegali. Stopim noter, in merem reči: zdavnej ga že nisem

slišal tacega petja. Bile so neke dekleta iz Krajna — ali ravno cerkvene pevkinje, ne vém — to pa vém in rečem, da popevale so, da je bilo veselje. Ko iz cerkve stopim, je bilo že precej kasno, vendar ni me še mikalo nič k spanju, zakaj kmalo se drugo petje na griču oglasi. Slišali so se tudi tū prav krepki glasovi — bile so dekleta od Loke. — Čez dolgo sem še le šel za svojimi prijatli v samostansko izbico, kjer so se tudi še po samostanu tū in tam kaki pevski glasi čuli. Zjutraj zgodaj nas zbudi glasni zvon, ki je oznanoval angeljsko čiščenje in bližnji dan, ter klical pobožne v cerkev, in res, ko iz poslopja stopim, so se bližale od vsih strani ravnine nove trume romarjev. Vedno več in več ljudi se je shajalo na grič, in ko ob 6. uri zvonovi k prvi sv. maši zazvonijo, je bila kmalo cerkev čez in čez napolnjena. Zdaj je sledilo več maš ena za drugo; zadnja je bila ob 9 uri, potem pak so se začeli romarji razkropovati na vse strani. Tudi jez sem se napolnil v družbi svojih prilatlov domú, zadovoljen in vesel, da sem toliko lepega vidil in slišal. J. Levičnik.

Domače stvari.

V spomin

baronu Andreju Čehovin-u,

stotniku c. k. topništva,

umerlemu 10. septembra 1855.

Ko so nam te dni „Novíce“ prinesle žalostni glas, da je slavni rojak naš, Čehovin, umerl, se nisem mogel zderžati, da bi se ne bil vsedel in spisal sledeče verstice, ktere položim prezgodaj umerlemu junaku na grob njegov v prijateljski spomin. Nadjam se, da jim bode prostor v listih naših rad dovoljen.

Ko je leta 1851 moj polk (regiment) določen bil iz Some poleg Milana se preseliti in nadomestiti huzarski polk kneza Reus-a Nr. 7, me je veselilo to, da bom vidil mnogo dežel in mest, ki se štejejo med naj lepše svetá, in se osebno soznanil z mnogimi častitimi možmi, naj bolj pa s svojim slavnim rojakom Čehovinom, ki je takrat nadlajtenant pri 2. topniškem polku v Fiorenci bil. Ko pridem v krasno Fiorencio, je prva moja misel bila poiskati slavnega rojaka svojega; grem tedaj v prvo kavarnico „kafé Doné“, ker sem vedil, da se snidvajo ondi oficirji in druga gospoda. Stopivšemu v kavarnico po uniformi in redu Marije Terezije, ki se na persih le malokterega vojaka lesketa, ni bilo težko spoznati Čehovina; stopim tedaj do njega in ga pozdravim v slovenskem jeziku, — on vesel, da ne morem popisati, skoči izza mize, in s tako glasno besedo se v domačem jeziku pogovarjava, da obilo gospodov (Francozov, Angležev in družih), ki so blizo naji stali in nikdar niso čuli našega jezika, radovedno poprašujejo in ugibujejo: kakošen jezik da je to. Ravno taka se mi je godila, ko sem v Fiorenci v cerkvi Maria Novella o postu svojim vojakom mnogoverstnih kardel slovensko pridigoval (kar se pred morebiti še nikoli zgodilo ni in se morebiti tudi ne bo) — tudi tū ni bilo ne konca ne kraja vprašanj zastran jezika, ki so ga pervikrat slišali iz njihovih ust.

S Čehovinom se kmali tako soznaniva, da sva bila serčna prijatla, in ker je blizo neke kosarne stanoval, v kateri sem imel jez večkrat opraviti, sem ga toliko lože obiskaval. Škoda le, da je bil kmalo na Dunaj prestavljen. Marsikrat sva kramljala skupaj prav po domače, in ker sem jez njemu in on meni rad serce odkrival, mi je med drugim tudi enkrat pravil, da se mu ponuja mnozih prav bogatih žen, al rekel je, da na take ponudbe vselej takole odgovarja: „ne morem verjeti, da se mi nevesta iz ljubezni ponuja; dnarja imam sam dosti“. (Sreberna in zlata medalja junaštva zraven časti tudi nesete v dnarji). — Ko je od mene slovó vzel, mi je podal svoj biljet, na katerem je njegov gerb izrisan takole: nad krono je čelada, na

kteri lev derži goli meč, dva viteza deržita ščit, ščita plan je višnjeve barve, v katerem se vidi zidovje neke terdnjave, okoli leže topovne kugle, bela golobica pa z oliko v kljunu leti proti cerkvenem stolpu. Podal mi je v spominek tudi listek, na kterega je lastnoročno napisal sledeče:

Greif ich tief in meines Herzens Falten,
Kann das Blatt Ein Wort allein enthalten:
Ein Dankes-Wort wohl Gott vor Allen —
Nach Gott dem Kaiser soll's erschallen.
Den wärmsten Dank den braven Kampfgefährten,
Die meine That mit ihrem Lobe ehrten!

Florenz am 18. Mai 1851.

And. Freih. v. Zhehovini m. p.,
Artillerie-Oberlieutenant.

Neki imeniten gospod v Fiorenci mi je enkrat, ko sva se od Čehovina pogovarjala, sledeče rekel: „Lejte! to je tisti les, iz kterega se delajo generali, ako je armadom zmage treba“. Čehovin je bil mož skoz in skoz žlahnega, pa tudi pobožnega serca, ker resnično je, da brez žive vére in pobožnosti ni pravega junaka. Gotovo tedaj smem upati, da žlahna duša njegova je, kakor na gerbu bela golobčica proti cerkvenem stolpu, iz cerkvenega stolpa v Badnu, kjer je umerl, naravnost letela v večni raj. Jez pa sem si za dolžnost spoznal na gomilo, ktero bojo venčale znamke junastva, položiti tudi pohlevno cvetlico serčnega prijateljstva.

K. Hueber.

Novičar iz avstrijskih krajev.

Iz Velikega Bečkereka v Banatu 28. sept. * Žita se ne vozi toliko skupaj kakor bi smeli pričakovati ta čas; posebno malo pa pride teške pšenice. V Temešvaru velja zdaj kiblja (2 vagana) naj lepše pšenice 12 fl., srednje 10 fl. do 10 fl. 48 kr., slabe po 8 fl., ječmena po 4 do 5 fl., ovsa po 2 fl. in pol do 3 fl., stare koruze po 5 fl. in pol, soršice po 6 fl. do 7 fl., režji po 6 fl. in pol do 7 fl. 24 kr.; — tukaj pri nas postavljamo ceno za kibljo pšenice naj lepše po 11 fl., srednje po 8 do 9 fl., slabe 6 fl. in pol do 7 fl., soršice po 6 do 7 fl., stare koruze po 5 fl. do 5 fl. 36 kr., prosa po 3 fl. 24 kr., ovsa po 2 fl. in pol, ječmena po 3 fl. 24 kr. do 4 fl.

Iz Zagreba 1. okt. * Sedaj imamo tudi pri nas tarifo za mesa; funt boljšega govejega mesó velja 9 kr., slabejega 7 kr., svinsko meso je po 10 do 16 krajev, funt loja velja 22 kr., moka je za krajcar dražja kakor pred. Krompirjeva in tertna bolezen ste nam naredile precej škode.

Iz Piseka na Českem pišejo „Praž. Nov.“, da je na ondašnjem polji taka sila miš (mus sylv.), da se več gospodarjev boji ozimino sejati, ker bi seme utegnila ta žival do dobrega pozobati.

Iz Vidma na Laškem. * Spet letos ne bojo naši vinorejci tergali, ker ničesa tergati nimajo; rajša bo malo, pozna koruza pa obeta dobro.

Iz Tersta. Od 1. do 2. tega mesca ni pri nas nihče več umerl za kolero, od 2. do 3. pa spet 4.

Iz Ljubljane. God presvitelega našega cesarja je bil v četrtek praznovan z veliko sv. mašo, ki so jo peli milostljivi knezoškof ljubljanski. — Več dni je bila kolera že popolnoma potihnila; poslednje dni pa so spet nekteri zboleli in kake dve osebi na dan ste umerle. Je to že posebna lastnost te bolezni, da h koncu nenadoma še enmalo porogovili, preden do dobrega slovó vzame; nadjamo se, da bo popolnoma jenjala, kakor jenjuje skor po vsem našem cesarstvu. — Cent domače letošnje sterdi velja 15 fl. in pol. — Posestnikom šote in premoga se kaže nova kupčija; na Dunaji se namreč zavolj vedno večje dragine derv namerja osnovati družba, ki bo nek napravila ondi velike zaloge šote in premoga za prodaj; posestniki tacih

zemljiš, na kterih se koplje šota in premog, zamorejo kot deležniki stopiti v to družbo. Tako piše „Presse“.

Novičar iz raznih krajev.

Z 29. dnevom preteklega mesca septembra je nastopila nova dôba za politično in sodniško upravo avstrijskega cesarstva: od tega dneva namreč opravljajo v vsih deželah našega cesarstva (zunaj vojaške granice) enako vredjene cesarske gosposke po enacih postavah državne opravila. — V kratkem se pričakuje za vse dežele našega cesarstva enaka postava: kdaj se ima gospodarjem činž za stanovanje odrajtovati, in kdaj je čas se preseljevati. — Na neko vprašanje: ali bi se, gledé na posebne rodovinske okoljšine, ne smel terpež kazni, ako po postavi ne preseže 5 let, okrajšati in s kakim poojstrenjem nadomestiti? je naj višja sodnja določila, da je pripušeno sodnikom to storiti, ako to za dostojno spoznajo. — Judov v našem cesarstvu je okoli milijona. — Da čedalje več se vsako leto smodk (cigar) pokadí v našem cesarstvu, kažejo zapisniki, iz kterih zvemo, da leta 1841 se je spečalo 28 milijonov smodk, leta 1853 pa že 800 milijonov in lani še več. To se pač nič ne vjema z mislijo tistega premodrega možá, kteri terdi, da krompirjeva bolezen izvira od pometanih cigarnih končkov, ker po tem takem bi mogla krompirjeva bolezen čedalje huja biti namesto da čedalje bolj pojenjuje. — Pervi kupčevavec z vinom v Berlinu je poslal svojega opravnika na Ogersko: naj nakupi ondi 20 do 25.000 veder vina, ker francoškega letos ne bo dovelj dobiti. — Iz Krima nič novega. Iz Londona in Pariza zagotovljajo, da sedaj ni pred nobenih novíc iz Krima pričakovati, dokler se ne bo spet kaj važnega ondi zgodilo, in pristavljajo, da so armade zaveznikov za terdno sklenile, rusovsko armado tako prijeti, da bo zapustila vés Krim. Tako se sedaj govori in angležki časnik „Times“ že prevdarja: kaj bo potem s Krimom? Francozi so posadili 2 polka svoje armade v Sevastopolj, kjer stanuje v prav priložnih staniših. V veliki cerkvi so unidan peli Francozi „zahvalno pesem“; neko drugo cerkev pa so si izvolili Angleži. Gotovo je nek, da so zavezniki en oddelk svoje armade po ladijah poslali v Eupatorijo. — Car rusovski je bil v Moskavi, svojem rojstnem kraji, z nepopeljivo slavo sprejeman. 20. dan sept. je zapustil Moskavo in v posebnem pismu na vojnega vladarja je zahvalil zvesti svoj narod, ki daruje njemu in domovini blago in življenje. „Čeravno nas Bog zdaj hudo skuša, nam bo nazadnje vendar dodelil zmago. Ker je resnica, tam je tudi pomoč božja“ — je rekel car Aleksander I. in to pravim tudi jez“. Tako je sklenil to pismo. Res je rusovskemu narodu tolažbe treba, ker je gotovo, da od 16. augusta do sedaj štejejo naj manj okoli 40.000 mertvih in ranjenih. Pri vsem tem piše rusovski časnik „Nord“ sledeče: „Kar pa se tiče mirú, je gotovo, da tu nihče ne misli na mir, in da vsak je v svojem sercu prepričan, da velika vojska za Rusijo se je sedaj še le začela“. — 25. sept. je prišel car v Nikolajev; 7. dan t. m. pa so ga pričakovali v Odesi. — Angležki časnik „Times“, naj veljavniši med vsimi angležkimi in od kterega se ne more reči, da vselej govori kakor bi rožice sadil, terja z oistro besedo: naj se odstavi njih vojskovodja Simpson, ker on ni za to službo. „Ali veste, kaj pravijo Rusi od naše armade?“ — govori nadalje — „Oni pravijo, da angležki vojaki so levi, njih vodniki pa so osli“. — Knez Čartoryski in znani poljski pisatelj Mickievič sta došla v Carigrad. — Bolni kralj sardinski je za čas svoje bolezni za namestnika izvolil svojega strica princa Eugena savojskega.

Pogovori vredništva. Gosp. Rod. L. v M. P.: Ponavljamo undanjo pismeno prošnjo.